

Date: 5th October-2026

KASBIY TA'LIM MUASSASALARIDA WORLDSKILLS
KOMPETENSIYALARINI JORIY ETISHDA HUDUDIIY KLASTERLARNING
TASHKILIIY-PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

G'iyozov Ma'rufjon Murod o'g'li

*Kasbiy ta'lim agentligi huzuridagi Kasbiy ta'limni rivojlantirish instituti, Malaka oshirish
va qayta tayyorlash fakulteti bosh mutaxassisi*

Annotatsiya: *Mazkur tezisda kasbiy ta'lim muassasalarida WorldSkills kompetensiyalarini joriy etishda hududiiy klasterlarning tashkiliy-pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Muassasalararo resurslardan foydalanish, pedagoglar va ekspertlar hamkorligi, kompetensiyaviy yondashuv asosida o'qitish hamda natijalarni monitoring qilish masalalari yoritiladi. Hududiiy klaster faoliyatini yo'lga qo'yish uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *hududiiy klaster, WorldSkills kompetensiyalari, kasbiy ta'lim, tashkiliy-pedagogik shartlar, pedagog, ekspert, resurs Markazi*

KIRISH

Kasbiy ta'lim tizimida xalqaro standartlarni joriy etish jarayoni hududlar kesimida turlicha sharoitlarda amalga oshadi. Ayrim muassasalarda zamonaviy laboratoriyalar va tajribali pedagoglar mavjud bo'lsa, boshqalarida jihozlar, metodik ta'minot yoki ishlab chiqarish bilan aloqalar yetarli bo'lmashligi mumkin. Bunday tafovutlarni yumshatishda hududiiy klasterlar muassasalar salohiyatini birlashtirish va resurslardan oqilona foydalanish imkonini beradi.

WorldSkills standartlari kasbiy faoliyat uchun zarur bilim va ko'nikmalarni belgilab, ularni baholashga tayanch bo'ladi. Ular milliy va hududiiy kasbiy standartlarni rivojlantirishda mezon vazifasini bajarishi mumkin [1]. O'zbekiston WorldSkills platformasida kasblar, ekspertlar, chempionatlar va hamkorlik yo'nalishlari bo'yicha ma'lumotlar berilishi hududiiy hamkorlikni tashkil etish uchun muhim tashkiliy asos hisoblanadi [2].

Hududiiy klasterning tashkiliy imkoniyatlari

Hududiiy klaster bir hududdagi kasbiy ta'lim muassasalari, korxonalar, metodik tashkilotlar, mahalliy boshqaruv va ekspertlar hamjamiyatini o'zaro manfaatli hamkorlikka birlashtiradi. Uning asosiy tashkiliy imkoniyati — alohida muassasa imkoniyatidan kengroq resurs bazasini shakllantirishdir. Masalan, kam foydalaniladigan maxsus uskunalar klasterdagi bir nechta muassasa o'quvchilari uchun reja asosida ochiq bo'lishi mumkin.

Klaster doirasida kompetensiyalar bo'yicha metodik guruhlar tashkil etish ham muhim. Bunday guruhlar o'quv modullarini muhokama qiladi, topshiriqlar bankini shakllantiradi, baholash rubrikalarini ishlab chiqadi va pedagoglar o'rtasida tajriba almashishni yo'lga qo'yadi. Ish beruvchilar esa kasbiy vazifalarning dolzarbligini tekshirish, amaliyot joylarini taqdim etish va o'quv natijalariga fikr bildirish orqali jarayonga jalb qilinadi.

Date: 5th October-2026

Klasterning samarali ishlashi uchun vakolatlar va mas'uliyatlar hujjatlashtirilishi lozim. Muvofiqlashtiruvchi kengash umumiy rejani tasdiqlaydi, muassasalar o'z o'quv jarayoni uchun javob beradi, korxonalar amaliy hamkorlikni ta'minlaydi, metodik tashkilotlar esa standartlarni moslashtirish va pedagoglarni qo'llab-quvvatlashga ko'maklashadi.

Pedagogik imkoniyatlar va kompetensiyaviy yondashuv

WorldSkills kompetensiyalarini o'qitishda o'quvchi faoliyatini real kasbiy vazifalarga yaqinlashtirish muhim. Buning uchun loyiha asosida o'qitish, muammoli topshiriqlar, simulyatsiya, ustaxona mashg'ulotlari va ishlab chiqarish amaliyotidan foydalanish mumkin. O'quv topshiriqlari bosqichma-bosqich murakkablashtirilib, o'quvchining mustaqil rejalashtirish, bajarish, tekshirish va natijani taqdim etish ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Pedagogning roli faqat ma'lumot berishdan iborat bo'lmay, o'quv faoliyatini loyihalash, xavfsiz muhit yaratish, individual yordam ko'rsatish va natijalarni mezonlar asosida tahlil qilishni ham qamrab oladi. Shu sababli pedagoglar uchun korxonadagi stajirovka, ekspertlar bilan mahorat darslari, baholash bo'yicha treninglar va o'zaro dars tahlili tashkil etilishi zarur.

Baholashda aniq mezonlar o'quvchiga kutilayotgan natijani oldindan anglash imkonini beradi. WorldSkills qoidalarida o'lchash va ekspert mulohazasiga asoslangan baholash usullari, shuningdek, sanoat amaliyotiga tayangan mezonlardan foydalanish nazarda tutiladi [3]. Ta'lim muassasasida bu tamoyillarni qo'llash baholashning shaffofligini oshirishi va o'quvchining o'z xatosini tahlil qilishiga yordam berishi mumkin.

Klaster faoliyatini yo'lga qo'yish bo'yicha tavsiyalar

Birinchi tavsiya — hududiy kasbiy ehtiyojlar xaritasini tuzish. Unda yetakchi tarmoqlar, talab yuqori bo'lgan kasblar, faol korxonalar, mavjud ta'lim dasturlari va resurslar ko'rsatiladi. Ikkinchi tavsiya — klasterning ustuvor kompetensiyalarini tanlashda hududning iqtisodiy ixtisoslashuvi va ta'lim muassasalarining real imkoniyatlarini hisobga olish.

Uchinchi tavsiya — umumiy resurslardan foydalanish tartibini ishlab chiqish. Jihozlar bandligi, texnik xizmat, xavfsizlik, o'quvchilar guruhlarini qabul qilish va xarajatlarni taqsimlash qoidalarini kelishib olinishi kerak. To'rtinchi tavsiya — pedagog va ekspertlar uchun uzluksiz kasbiy rivojlanish rejasini yaratish. Reja faqat seminarlar bilan cheklanmay, amaliy stajirovka, yangi texnologiyalar bilan ishlash va kompetensiyalarni baholash tajribasini ham qamrab olishi lozim.

Beshinchi tavsiya — natijalarni muntazam monitoring qilish. Bunda modullar yangilanishi, qo'shma mashg'ulotlar, korxona amaliyoti, baholash natijalari va ish beruvchilar fikri kuzatiladi. Monitoring maqsadi muassasalarni jazolash yoki oddiy reyting tuzish emas, balki muammolarni aniqlash va rivojlanish choralari belgilash bo'lishi kerak.

Date: 5th October-2026

XULOSA

Hududiy klasterlar WorldSkills kompetensiyalarini kasbiy ta'lim muassasalariga tatbiq etishda tashkiliy va pedagogik imkoniyatlarni birlashtiruvchi mexanizm bo'la oladi. Ular muassasalararo resurs almashinuvi, ish beruvchilar bilan hamkorlik, pedagoglar salohiyatini rivojlantirish va baholash mezonlarini uyg'unlashtirishga sharoit yaratadi.

Klaster faoliyatini muvaffaqiyatli tashkil etish uchun hududiy ehtiyojlarni tahlil qilish, mas'uliyatlarni taqsimlash, umumiy resurslardan foydalanish qoidalarini belgilash va natijalarni muntazam monitoring qilish zarur. Taklif etilgan yondashuvlarni muayyan hududlarda sinovdan o'tkazish hamda natijalarni empirik ma'lumotlar bilan baholash keyingi tadqiqotlarning muhim yo'nalishi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. WorldSkills International. WorldSkills Occupational Standards. URL: <https://worldskills.org/what/projects/wsos/> (murojaat sanasi: 03.10.2026).
2. WorldSkills Uzbekistan. Kasbiy mahorat milliy platformasi. URL: <https://worldskills.uz/uz> (murojaat sanasi: 03.10.2026).
3. WorldSkills International. Competition Rules, assessment and marking. URL: <https://api.worldskills.org/resources/download/3745/22267/23232?l=en> (murojaat sanasi: 03.10.2026).

